

Veilig werken met de hoogwerker

Arbo informatieblad 5

Hoogwerkers zijn niet weg te denken uit de beroepspraktijk van de boomverzorger. De hoogwerker biedt voor het werken op hoogte vaak de meest veilige methode – namelijk een mobiel, maar stabiel platform – en geniet daarom de voorkeur boven andere werkmethodes. Afhankelijk van het soort werk kunnen verschillende typen hoogwerkers worden ingezet, grofweg in te delen in de autohoogwerker en de zelfrijdende hoogwerker. Werken met de hoogwerker, zeker in combinatie met bijvoorbeeld de motorkettingzaag, is niet zonder risico. Hoe is het werk met de hoogwerker

1 Tref goede voorbereidingen

Voor het werken op hoogte gelden strenge regels en moet altijd gekozen worden voor de veiligste werkwijze. Gebruik hiervoor het keuzeschema uit het AI-blad 'Veilig werken op hoogte' (zie ook kader). Bij het gebruik van de hoogwerker zijn goede voorbereidingen voor een veilig verloop van het werk van belang:

- Loop ter plekke de situatie na waar de hoogwerker ingezet gaat worden en maak een beoordeling. Zijn er specifieke risico's of omstandigheden, zoals ondergrond (bijv. obstakels, scheuren in de grond), omgeving (bebouwing / objecten die niet beschadigd mogen raken, verkeer, bovengrondse leidingen, publiek e.d.), specifieke risico's bij het werk zelf (bijv. dichte begroeiing, zwakke bomen e.d.)?
- Ga na welke voorzieningen er nodig zijn. Hoogwerkers komen in soorten en maten: welke kan het beste ingezet worden? Is de ondergrond daar geschikt voor, is er voldoende ruimte voor afstempelen indien nodig?
- Let ook goed op de grootte van de werkbak: hier moet handig mee gewerkt kunnen worden en medewerkers moeten het werk wel goed kunnen bereiken (zonder te ver te hoeven reiken).
- Bepaal welke persoonlijke beschermingsmiddelen er nodig zijn? En moeten voorzieningen worden getroffen in verband met verkeer of publiek? Zijn hijsmaterialen nodig? Welke afspraken over bedrijfshulpverlening moeten er gemaakt worden?
- Beslis met deze gegevens over de veiligste werkwijze, kies er de juiste mensen bij, met voldoende kennis en ervaring om het werk veilig uit te voeren, en zorg dat alle materialen onbeschadigd en tijdig aanwezig zijn.
- Spreek vóór de aanvang van werkzaamheden de werkwijze goed door met alle aanwezige werknemers.

2 Controleer vóór het werk de hoogwerker zelf

Het is vervelend als een hoogwerker uitvalt tijdens het werk, maar het kan ook gevaarlijk zijn:

- Werk alleen met hoogwerkers, die voorzien zijn van CE-markering en recent gekeurd zijn. De keuringsstickers en veiligheidsstickers dienen leesbaar te zijn.
- Zorg dat de handleiding altijd voor de medewerkers bij de hoogwerker beschikbaar is.
- Check vooraf of de bediening van de hoogwerker bekend is: elke hoogwerker werkt weer net iets anders.
- Controleer (dagelijks) voorafgaand aan de werkzaamheden of noodstop en (nood)bedieningen goed werken (dus ook benedenbediening). Controleer bandenspanning en brandstofpeil. Gebruik voor de controle eventueel een vaste checklijst vanuit het bedrijf.
- Controleer ook de veiligheidsvoorzieningen in de werkbak: onbeschadigde bodem, relingen, toegangshek met werken-de sluiting, goede bevestiging voor de valbeveiliging?
- Los zichtbare gebreken vóór gebruik eerst op, ook lekkages van brandstof, hydraulische olie, motorolie en beschadigingen aan de mast.
- Zorg – als dat nodig is – dat de hoogwerker voldoende gestabiliseerd / afgestempeld is.
- Voorkom kantelen: check daarom vooraf of verzakkingen kunnen optreden als de hoogwerker zich om het werkobject moet bewegen.

Stap 1: bepaal de meest veilige werkmethode voor het werk op hoogte

Werken op hoogte is met de hoogwerker veiliger en ergonomisch meer verantwoord dan veel andere werkwijzen. Toch kan de hoogwerker op veel plaatsen niet voor het werk op hoogte gebruikt worden. Ga met behulp van het schema 'werken op hoogte' in het AI-blad 'Veilig werken op hoogte' en de arbocatalogus 'bos en natuur' na wat de meest veilige werkwijze is bij het werk dat gedaan moet worden.

Aandachtspunt: moet er ook uit de bak van de hoogwerker worden gestapt? Zorg er dan voor dat er een goede verankering kan worden gemaakt aan het object waar men op wil stappen (boom, bordes, dak e.d.); anders is dit verboden.

3 Werk zorgvuldig

Haastig werken met een hoogwerker kan niet, daarvoor zijn de risico's te groot. Houd daarom het volgende aan:

- Bespreek, als met twee mensen in de bak wordt gewerkt, een goede onderlinge taakverdeling af. Blijf tijdens het werk met elkaar communiceren.
- Zorg er voor dat er altijd één persoon op de grond aanwezig is, die kan handelen bij een noodsituatie.
- Zorg dat medewerkers in de bak valbescherming met schokdemping dragen en aangelijnd zijn.
- Voorkom dat medewerkers ver buiten de bak moeten reiken.
- Voorkom dat hout op de hoogwerker valt of collega's raakt: gooi afgezaagd hout gecontroleerd naar beneden of voorkom dit door de positie van de werkbak en de zaagwijze.
- Verplaats de werkbak tijdens het werk zorgvuldig, voorkom letsel door schokken of stoten.
- Houd de werklocatie (en ook de werkbak zelf) overzichtelijk en schoon, geef de grondmannen hiervoor de gelegenheid. Zo kan hout niet onder de wielen van de hoogwerker "wegspringen" en kan de hoogwerker zonder schokken en soepel rijden.
- Rijd niet met een zelfrijdende hoogwerker over grotere afstanden (en nooit met medewerkers er in!), en rijd bij het verplaatsen niet met een hoog opgeheven bak.
- Draag het werk over aan anderen als de vermoeidheid toeslaat, of neem een pauze.
- Staak het werk bij ongunstige weersomstandigheden: bij windvlagen of te harde wind (> 6 Bf), stevige regen, sneeuw e.d.

4 Zorg voor de juiste beschermingsmiddelen

- Zorg voor valbescherming met schokdemping, die goed aangelijnd is. Aanlijning is verplicht voor alle personen in de werkbak.
- Check de gebruikershandleiding van de hoogwerker over het gebruik van de juiste bevestigingspunten voor de valbescherming en instrueer de medewerkers hierover.
- Zorg bij zaagwerkzaamheden voor de juiste beschermingsmiddelen. Werkt de zager alleen dan is een zaagbroek noodzakelijk; bij twee personen in de werkbak is volledige zaagbescherming verplicht (inclusief armbescherming en borstbescherming)
- Draag bovendien een helm (vallend hout), werkhandschoenen (wel met voldoende bewegingsmogelijkheden), en de juiste schoenen. Vergeet ook oog/gelaatsbescherming en gehoorbescherming niet bij zaagwerkzaamheden.

5 Zorg voor goede onderlinge communicatie en instructie

- Garandeer goede communicatie tussen de medewerkers op de grond en de medewerkers in de werkbak. Zorg voor goed werkende communicatiemiddelen en spreek signalen af.
- Instrueer het grondpersoneel over de werking van de noodbediening: zij moeten direct kunnen ingrijpen als de medewerker(s) in de bak dit niet kunnen.

Eigen hoogwerker of niet

Voor sommige werkzaamheden zijn specifieke hoogwerkers nodig, en medewerkers die juist die hoogwerker kunnen bedienen. Worden er veel verschillende hoogwerkers gebruikt zorg dat er voldoende mensen zijn die deze kunnen bedienen. Wordt er incidenteel met (grote of afwijkende) hoogwerkers gewerkt: schakel dan een deskundig bedrijf (of machinist) in als de kennis in eigen huis ontbreekt. Zorg dat ook de grondman de verschillende typen hoogwerkers vanaf de grond kan bedienen om in te grijpen als dat vanuit de bak niet kan! Laat de grondwerkers dit bij elke nieuwe machine oefenen voorafgaand aan het werk.

Meer informatie

Arbocatalogus Bos en Natuur:

www.arbocatalogusbosenatuur.nl

AI-bladen Bosschap: www.bosschap.nl, zoals veilig werken op hoogte, veilig werken op ladders, veilig werken langs de weg.